

Stimulace dílčích funkcí Standardizované a nestandardizované materiály

Prevence vzniku SPU = stimulace optimálního vývoje v předškolním věku

- Primární prevence
  - o Podpora komplexního vývoje dítěte s cílem předejít vzniku deficitů dílčích funkcí
- Sekundární prevence
  - o Určena dětem s patrnými deficitem dílčích funkcí (OŠD)
  - o Cílená podpora zaměřena na oslabené funkce – předpokládá se využití vhodných programů k rozvoji
- Terciární prevence
  - o Zásadní deficity + problémy v chování
  - o Zabraňujeme jejich zhoršení, zásah do sociálního prostředí
  - o Využití všech dostupných opatření pro přípravu dítěte na povinnou školní docházku

Předcházím poruchám učení (B. Sindelarová, 2003)

- Soubor cvičení pro děti předškolního věku a v první třídě
- B. Sindelar přirovnává harmonický vývoj dítěte k obrazu správně rostlého stromu:
- „*Jak strom vypadá – zda se rozrostl harmonicky a stojí vzpříma nebo je nakloněn a roste nepravidelně, zda jeho koruna i kmen odolává větru a počasí, závisí na tom, jakým způsobem se vytvářely jeho první kořeny a jak se vyvíjel jeho kmen. Zda člověk může plně rozvíjet své schopnosti a své myšlení a učení, závisí na tom, jaké předpoklady k rozvoji měl v prvních letech života.*“ (Sindelarová 1996, s.5)
- **19 diagnostických úkolů s pomocí**
  - o Optická diferenciacie - obrázky, tvary geometrické tvary
  - o Verbálně-akustická diferenciacie – páry slov, nesmyslné slabiky, diferenciacie figury a pozadí
  - o Intermodální spojení – opticko-akustické / akusticko-optické
  - o Paměť pro opticky předkládanou řadu – obrázků, tvarů
  - o Verbálně-akustická paměť – slova, nesmyslné slabiky
  - o Intermodální výkon paměti – série obrázků, série slov
  - o Motorika mluvidel
  - o Visuomotrika
  - o Zaměřenost optické pozornosti
  - o Schéma těla a prostorová orientace

Diagnostika dítěte předškolního věku - Co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let (Bednářová, Šmardová, 2015)

- **Oblasti**
  - o Motorika, grafomotorika, kresba
  - o Zrakové vnímání a paměť
  - o Vnímání prostoru a prostorové představy
  - o Vnímání času
  - o Řeč
  - o Sluchové vnímání a paměť
  - o Základní matematické představy
  - o Sociální dovednosti
  - o Hra

- Sebeobsluha – Samostatnost
- Náměty aktivit 3-4 roky/4-5 let/5-6 let
- **Diagnostika určena**
  - Pedagogům MŠ
  - Rodičům
  - Speciálním pedagogům, logopedům, psychologům
  - Pedagogům ZŠ – část pro věk 5/6 let coby potenciální součást školní zralosti
- **Úroveň dovedností**
  - Nevládá
  - Zvládá s dopomocí
  - Zvládá samostatně

Klokanův kufr

- Navazuje na diagnostiku rozšířeným portfolia pomůcek/pracovních listů pro stimulaci vybraných oblastí (obsahuje shodné pracovní listy jako diagnostika + rozšíření vybraných oblastí). Úkoly proto mají 3 varianty - základní, jednodušší a náročnější úroveň.
- Kufř vznikl v reakci na potřeby praxe (pedagogů mateřských škol) více se soustředit na podporu vývoje dítěte než na vytváření pomůcek.
- Tyto jsou zprostředkovány kufřem – identické dělení obsahu kufřu jako Diagnostiky
  - Zrakové vnímání a paměť
  - Motorika, grafomotorika, kresba
  - Sluchové vnímání a paměť
  - Řeč
  - Základní matematické představy
  - Orientace v čase
  - Orientace v prostoru
  - Sebeobsluha a samostatnost
  - Hra
  - Sociální chování

Klokanovy kapsy

- **Rozšiřující materiál** navazující na Klokanův kufr, zaměřený zejména do oblasti polytechniky (tedy k rozvoji logického uvažování a technických dovedností)
- Opět funguje jako diagnosticko-intervenční pomůcka
- Sada 6 krabic metodických pomůcek **zahrnuje oblasti:**
  - Zrakové analýzy a syntézy
  - Zrakové diferenciaci
  - Prostorové orientace
  - Matematických představ

Klokanovy školky

- <https://klokanovyskolky.luzanky.cz/>
- Vzdělávací programy pro pedagogy MŠ
- Vzdělávací programy pro rodiče
- Rozšíření a vytvoření nových metodických materiálů
- Zapojení dalších externích odborníků a MŠ
- Vytvoření aplikace k Diagnostice

Diagnostika dítěte předškolního věku 2 (Bednářová, Šmardová, 2022)

- Reaguje na potřeby pedagogů v mateřských školách zejména v kontextu pedagogické diagnostiky
- Do detailu vysvětluje vývoj materiálů autorské dvojice – Edukativně stimulační skupiny/ Diagnostika dítěte předškolního věku a Klokanův kufr/ Klokanovy kapsy
- Podstatně větší důraz je kladen na princip **dynamické diagnostiky**
  - o Cíl na proces učení, nikoliv na jeho výsledek.
  - o Cílem zde tedy není sledovat, jaký je výkon žáka (jako takový) ale jak podněcovat jeho maximální vývoj (maximalizovat potenciál) – jaké podmínky pro tento proces nastavit.
- Publikace jasně vysvětluje, jak se mezi sebou oba díly odlišují
- **Obsahuje řadu doporučení** – námětů na cvičení/aktivity k rozvoji jednotlivých oblastí

Diagnostika předškoláka (Klenková, Kolbábková, 2002)

- Diagnostický a stimulační nástroj – cílí primárně na rozvoj řeči
- Obsah:
  - o Sluchové a zrakové vnímání
  - o Rozvoj motoriky (hrubé, jemné, motoriky mluvidel)
  - o Rozumové schopnosti
  - o Výslovnost jednotlivých hlásek
  - o Slovní zásoba
  - o Gramatická složka řeči
  - o Rytmické cítění
  - o Jazykový cit
  - o Schopnost souvislého vyjadřování
- Každá kapitola obsahuje diagnostické úkoly, jejich vyhodnocení
  - o Vyhodnocení se u úkolů liší, obecně vzato však zahrnuje: zvládá – zvládá s omezením – nezvládá
- Ke každé oblasti jsou určena také doporučená cvičení/ pracovní listy k rozvoji + doporučení

Závěry

- Stimulace dítěte v předškolním věku je nezbytná pro jeho optimální vývoj
- Absolvováním předškolního vzdělávání by se dítě mělo stát zralým pro povinnou školní docházku.
  - o Mělo by se cítit přiměřeně sebevědomé ve školním prostředí
  - o Mělo by být připravené na soustředěnou práci
  - o Mělo by být přirozeně zvědavé a optimistické (dle individ. možností)
- V českých MŠ nedochází k systémové stimulaci dětí v posledním předškolním ročníku v oblasti dílčích funkcí podmiňujících vznik specifických poruch učení/školního neúspěchu
- Není stanoven systémový přístup k prevenci deficitů DF
- Je tedy v rukou každého učitele jak k tématu a stimulaci vývoje dětí přistoupí